

MALMÖ HÖGSKOLA

Lärarytbildningen

Historia med kulturanalys III

”Det är ju nästan krig”

*En undersökning av en lokal och en rikstäckande tidnings
rapportering av gängkriminaliteten i Malmö under 2011*

”It’s almost war”

*A study of a local and a nationwide newspapers reporting on the gang
crime in Malmo in 2011*

Kevin Quan

C-uppsats 15 hp

VT 2012

Handledare: Nils Andersson

Examinator: Martin Kjellgren

Abstract

This paper intends to examine how two newspapers, one local and one national newspaper, reported the gang-related homicides in Malmo in 2011, and compares these two news reports to see if there are any similarities and differences. Another aspect of this study is to elucidate how these two newspapers constitute Malmo as a city.

Fairclough's critical discourse analysis is applied in this study, where I analyze the two newspapers' news coverage based on their content. The content is analyzed by studying the text's vocabulary, grammar, cohesion, structure, transitivity and modality.

One similarity is the use of objective modalities, where both newspapers have a tendency to make interpretations and speculations as fact. Another similarity is that both *Sydsvenskan* and *Dagens Nyheter* make use of repetitive words and sentences, which aims to highlight the message that Malmo is an unsafe city as well as to attract the reader's attention.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	5
Bakgrund	5
Syfte och frågeställningar	6
Avgränsningar	6
2. Forskningsläge.....	7
Medier, brott och den aktiva publiken.....	7
En studie i medier och brott.....	8
3. Metod- och materialdiskussion	9
Källmaterial och källkritiska aspekter	9
Urval av artiklar.....	10
Det diskursanalytiska fältet	10
Faircloughs kritiska diskursanalys och tredimensionella modell	12
4. Teoretiska perspektiv och begrepp.....	15
Foucaults makt och kunskap.....	15
Massmedia och identitet	17
5. Analys.....	18
11 maj 2011 – dödsskjutningen vid Sibbarps kallbadhus.....	18
10 juli 2011 – knivmordet på Norra Grängesbergsgatan.....	20
21 augusti 2011 – dödsskjutningen på Lönngatan.....	21
24 november 2011 – dödsskjutningen på Volframgatan	24
20 december 2011 – dödsskjutningen på Simrishamnsgatan/Falsterbogatan	25
26 december 2011 – dödsskjutningen på Västanforsgatan.....	26
6. Resultat, slutsats och diskussion	29
7. Käll- och litteraturförteckning.....	31

Tryckt material	31
Källmaterial.....	31
Litteratur	32
Otryckt material.....	33
Internet	33

1. Inledning

Bakgrund

Malmö har fått mycket uppmärksamhet i media, inte bara i de lokala utan även i de rikstäckande tidningarna i takt med att antalet gängrelaterade dödsskjutningar i staden har accelererat de senaste åren. Det är inte sällan som tidningarna målar upp Malmö som en otrygg stad med hög kriminalitet och mycket oroligheter, eller som Malmös kommunstyrelseordförande Ilmar Reepalu uttryckte sig i *Sydsvenskan* den 2 februari 2012, ”det är ju nästan krig mellan organisationerna”, och syftade på att de kriminella organisationerna gör som de vill.¹

Samhället är beroende av mediernas nyhetsrapportering, då mycket av informationen från bland annat polisen och olika myndigheter samt nationella och internationella nyheter kommuniceras via kommunikationsmedium såsom tidningar, TV, radio och internet. Med andra ord, det vi vet om vår omvärld, vet vi genom mediernas nyhetsrapportering. Hur vi uppfattar en händelse, påverkas av vad journalisterna anser är relevant information och hur de väljer att skildra situationen. Kontrollen över vilken information som rapporteras till allmänheten samt hur den skildras kan betraktas som en form av maktutövning från journalisternas sida.

Vår bild av verkligheten påverkas av massmediernas nyhetsrapportering, då vår uppfattning av en händelse eller situation sällan bygger på våra egna personliga observationer eller upplevelser. Hur invånarna i Malmö och resten av landet uppfattar Malmö, kan därför påverkas av hur massmedierna konstituerar Malmö som stad. Att vissa tidningar väljer att gestalta gängkriminaliteten i Malmö genom mer intressanta eller mer uppseendeväckande skildringar, kan därför påverka framställningen av Malmö som stad.

Om det förekommer variationer i hur olika tidningar skildrar gängkriminaliteten i Malmö, kan detta innebära att alla inte får samma information, vilket i sin tur kan ge upphov till att det uppstår olika föreställningar kring situationen i Malmö. Därför är det intressant att undersöka om en lokal morgontidnings rapportering skiljer sig från en rikstäckande morgontidnings och

---

¹ ”Reepalu: Det är ju nästan krig”, Sydsvenskans hemsida, <http://www.sydsvenskan.se/malmo/reepalu-quotdet-ar-ju-nastan-krigquot/>, 2012-02-29.

hur dessa två kan framställa Malmö som stad. Genom att studera hur tidningar har skildrat Malmö i det förflutna kan man förhoppningsvis få en djupare förståelse för hur detta kan påverka och bidra, inte bara till den nuvarande föreställningen av Malmö, utan även till den framtida bilden av staden.

Syfte och frågeställningar

Syftet med denna uppsats är att undersöka två morgontidningars, en lokal morgontidning *Sydsvenskan*, och en rikstäckande morgontidning *Dagens Nyheter*, nyhetsrapportering kring de gängrelaterade morderna i Malmö under 2011, samt att få en bättre förståelse för hur den eventuella förekomsten av variationer i tidningarnas nyhetsrapportering kan påverka framställningen av Malmö som stad. En annan aspekt med denna analys är att få en djupare förståelse för hur den historiska nyhetsrapporteringen av Malmö i tidningar kan bidra till den nuvarande och framtida föreställningen av staden. Följande frågeställningar ämnar denna uppsats att försöka besvara:

- Hur skildrar en lokal respektive rikstäckande morgontidning de gängrelaterade morderna i Malmö under 2011?
- Finns det några skillnader i hur dessa två morgontidningar gestaltar nyheterna?
- Hur kan *Sydsvenskan* och *Dagens Nyheter* konstituera Malmö som stad utifrån deras nyhetsrapportering?

Avgränsningar

Det finns ett flertal olika rikstäckande morgon- och kvällstidningar i Sverige. I denna uppsats begränsar jag mig till *Dagens Nyheter* som rikstäckande morgontidning och *Sydsvenskan* som lokal morgontidning. När det gäller tidsperioden väljer jag att enbart undersöka nyhetsrapporteringen under 2011, då ett flertal gängrelaterade mord ägde rum i Malmö under detta år.

2. Forskningsläge

Det finns en hel del forskning kring kriminalitet och brottslighet, bland annat har Jerzy Sarnecki, professor i kriminologi, forskat kring ungdomsbrottslighet och belyser kriminalitet ur ett samhällsperspektiv. När det gäller forskning kring hur olika tidningar skildrar brott, är utbudet något begränsat, då mycket av den befintliga forskningen handlar om mediers maktutövning. I detta avsnitt presenterar jag den forskning som jag finner relevant för min undersökning.

Medier, brott och den aktiva publiken

I antologin *Medier, brott och den aktiva publiken: om brottsrapportering och kreativ medieanvändning* uppmärksammar sociologiprofessorn Malin Åkerström och författarna Mallén, Thelander och Wästerfors vad de kallar brottsrapportering och kreativ medieanvändning. Åkerström belyser en rad olika forskning kring mediers nyhetsrapportering, där man bland annat har undersökt vilka brott som medierna har skildrat samt den språkliga framställningen av de olika ämnena, det vill säga den diskursiva framställningen. En intressant fråga som Åkerström belyser är om uppmärksamheten kring våld leder till att människor känner sig mindre trygga och hon menar att det råder delade meningar kring detta.² Denna fråga är relevant för min undersökning då den uppmärksammar en viktig aspekt, nämligen mediernas förmåga att påverka människors upplevelser och verklighetsuppfattning, vilket är relaterat till hur medier kan konstituera en stad genom sin nyhetsrapportering.

I sin artikel ”Kändisar, medier och brott”, som ingår i Åkerströms antologi, för Thelander en diskussion kring den franske sociologen Émile Durkheims *moral sociologi*. Enligt Durkheim påverkas ett samhälles sammanhållning av dess syn på brott och straff samt på vad som anses vara rätt och fel. Han menar vidare att det finns ett *kollektivt medvetande*, det vill säga en moralisk ordning där samhället avgör vilka handlingar som betraktas som oacceptabla. När en handling kränker det kollektiva medvetandet, uppfattas det som en brottslig handling. Thelander menar att brottslighet utifrån Durkheims teori, inte uppfattas som något abnormt, utan snarare som en del av samhället. Thelander menar vidare att när människor alltmer lever

---

² Malin Åkerström, *Medier, brott och den aktiva publiken: om brottsrapportering och kreativ medieanvändning*, Malmö 2008, s. 8.

som individualister, tar massmedierna på sig rollen som förmedlare av vad han kallar för den *allmänna moralen*.³

En studie i medier och brott

I *En studie i medier och brott* redogör medieforskaren Ester Pollack för sin avhandling om samspelet mellan medier och brott. Pollack menar att maktperspektivet utgör en central aspekt i den existerande forskningen kring brottsjournalistiken. En föreställning är att medier reproducerar maktens ordning genom sin nyhetsrapportering, där de skrämmer allmänheten i syfte att motverka brott.⁴ En annan föreställning är att medier påverkar och förändrar vår syn och känslighet för vissa beteenden genom deras skildring och definition på vad som betraktas som avvikande eller brottsligt beteende,⁵ vilket kan jämföras med Durkheims moralsociologi.

En annan teori som Pollack belyser i sin avhandling är den undersökning som den amerikanske masskommunikationsforskaren George Gerbner och hans forskarlag genomförde i slutet av 1960-talet. Syftet med deras undersökning var att ta reda på hur människors rädsla för brott och våld påverkades av mediernas nyhetsskildring. Forskningen gav upphov till *kultivationstesens*, som menar på att TV:s missrepresentation av våld och brott bidrar till allmänhetens överdrivna och felaktiga rädsla för våld och brott.⁶ Kultivationstesens är intressant då den kan relateras till mediernas maktutövning samt hur de framställer vissa områden i deras nyhetsrapportering som otrygga och osäkra.

---

³ Joakim Thelander, *Kändisar, medier och brott* i Malin Åkerström, *Medier, brott och den aktiva publiken: om brottsrapportering och kreativ medieanvändning*, Malmö 2008, s. 26 – 27.

⁴ Ester Pollack, *En studie i medier och brott*, Stockholm 2001, s. 11.

⁵ Pollack 2001, s. 35.

⁶ Pollack 2001, s. 50.

3. Metod- och materialdiskussion

Källmaterial och källkritiska aspekter

I denna undersökning använder jag mig av *Sydsvenskan* och *Dagens Nyheter* som källmaterial. *Sydsvenskan* beskriver sig själva som en oberoende liberal morgontidning när det gäller ledarsidan, och har inte några kopplingar till politiska partier och andra organiserade samhällsintressen i sin opinionsbildning.⁷ Det första numret av *Sydsvenska Dagbladet* kom ut den 29 april 1870 och var vid den tidpunkten Skånes första sexdagarstidning.⁸ Idag ingår morgontidningen i Bonnierkoncernen och har mer än 300 000 läsare och utkommer sju dagar per vecka i Sydsverige.⁹

Dagens Nyheter beskriver sig själva som en oberoende liberal morgontidning när det gäller ledarsidan, och har inte några anknytningar till partier, organisationer och ekonomiska maktsfärer.¹⁰ *Dagens Nyheter* grundades av Rudolf Wall, som var tidningens chefredaktör och det första numret kom ut i december 1864. Idag är tidningen en del av Bonnierkoncernen och har ca 859 000 läsare och utkommer sju dagar i veckan, i två olika editioner, en i Stockholm och Mälardalen samt en i övriga landet.¹¹

Tidningarnas Telegrambyrå (TT) är en nyhetsbyrå med ca 110 journalister runt om i Sverige och har medarbetare i andra länder som rapporterar kring internationella händelser. Nyhetsbyrån grundades år 1921¹² och ingår i TT-Gruppen som ägs av mediekoncerner såsom Bonniers, Schibsted och Stampen¹³. Nyhetstexterna som *TT* publicerar är ofta bara ett tiotal rader och journalisterna håller sig till vad som kallas för TT-språket, som enligt de själva syftar till att undvika osäkerhet och missförstånd samt att göra informationen mer lättbegripligt för mottagaren.¹⁴

---

⁷ ”Välkommen till oss på Sydsvenskan”, Sydsvenskans hemsida, <http://www.sydsvenskan.se/om-sydsvenskan/valkommen-till-oss-pa-sydsvenskan/>, 2012-03-08.

⁸ ”Viktiga årtal i tidningens historia”, Sydsvenskans hemsida, <http://www.sydsvenskan.se/om-sydsvenskan/viktiga-artal-i-tidningens-historia/>, 2012-03-08.

⁹ ”Välkommen till oss på Sydsvenskan”, Sydsvenskans hemsida, <http://www.sydsvenskan.se/om-sydsvenskan/valkommen-till-oss-pa-sydsvenskan/>, 2012-03-08.

¹⁰ ”Om oss”, Dagens Nyheter hemsida, <http://info.dn.se/info/om-oss/>, 2012-03-08.

¹¹ ”Historia”, Dagens Nyheter hemsida, <http://info.dn.se/info/om-oss/historia/>, 2012-03-08.

¹² ”TT störst i Norden”, TT:s hemsida, <http://tt.se/om-tt/nyhetsbyran/tt-storst-i-norden/>, 2012-04-11.

¹³ ”TT-Gruppen”, TT:s hemsida, <http://tt.se/om-tt/tt-gruppen/tt-gruppen/>, 2012-04-11.

¹⁴ ”Möt Mr TT-språket”, TT:s hemsida, <http://tt.se/om-tt/nyhetsbyran/nyheter-om-tt/2012/2012/03/mot-mr-tt-spraket/>, 2012-04-11.

När det gäller de källkritiska aspekterna av mitt källmaterial, avser jag inte att undersöka nyhetsartiklarnas trovärdighet eller tillförlitlighet, då detta inte är relevant för undersökningen. Syftet är inte att bedöma huruvida morgontidningarnas skildringar är trovärdiga eller inte, utan det handlar om att undersöka hur olika händelser gestaltas i *Sydsvenskans* och *Dagens Nyheter*s nyhetsrapportering.

Urval av artiklar

Utifrån *Sydsvenskans* artikel, ”I skuggan av mordet”, 2011-12-29, avgränsade jag mig till sex mord i Malmö under 2011, som är relaterade till gängkriminalitet. Jag utgick sedan från datumen för de gängrelaterade mordet i min sökning efter artiklar. Relevanta artiklar ur *Sydsvenskan* och *Dagens Nyheter* söktes via *Retrievers* mediearkiv.¹⁵ Utöver datum, söktes även andra relevanta artiklar genom nyckelord, såsom *Malmö*, *mord* och *gängkriminalitet*. Urvalet av artiklar resulterade i sammanlagt 32 artiklar, 11 artiklar ur *Dagens Nyheter* och 21 artiklar ur *Sydsvenskan*.

Det diskursanalytiska fältet

Marianne Winther Jørgensen och Louise Phillips menar att de diskursanalytiska metoderna är inte bara metoder för analys av data, utan kan beskrivas som en angreppsätt där man förenar teori med metod.¹⁶ Winther Jørgensen och Phillips menar vidare att *diskurs* är ett begrepp som saknar en tydlig innebörd då det används i olika sammanhang och med olika betydelser. Dock menar författarna att diskursbegreppet utgår från tanken att det finns olika språkstrukturer som påverkar hur vi agerar inom vad de kallar *sociala domäner*, och det är utifrån en *diskursanalys* som man kan analysera dessa strukturer. Enligt Winther Jørgensen och Phillips finns det olika förhållningssätt inom diskursanalys, men alla har en gemensam nämnare, nämligen ”utgångspunkten att våra sätt att tala på inte neutralt avspeglar vår omvärld, våra identiteter och sociala relationer utan spelar en aktiv roll i skapandet och förändringen av dem”.¹⁷

---

¹⁵ *Retrievers* hemsida, www.retriever.se

¹⁶ Marianne Winther Jørgensen & Louise Phillips, *Diskursanalys som teori och metod*, Lund 2000, s. 10.

¹⁷ Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 7.

Winther Jørgensen och Phillips menar att de diskursanalytiska metoderna även utgår från en *strukturalistisk* och *poststrukturalistisk* språkfilosofi, där man hävdar att det är genom språket som vi får tillträde till verkligheten. Språket ger oss möjlighet att skapa framställningar av verkligheten, som inte enbart återspeglar den existerande verkligheten, utan även låter oss skapa och förändra den. Samtidigt poängterar Winther Jørgensen och Phillips att detta inte innebär att verkligheten inte existerar, utan den får betydelse genom diskurs.¹⁸

Enligt Winther Jørgensen och Phillips vilar de diskursanalytiska metoderna på en *socialkonstruktionistisk* grund, vilket de beskriver som en gemensam beteckning som innefattar nyare teorier om kultur och samhälle. Författarna belyser Vivien Burrs fyra *nyckelpremisser* för de socialkonstruktionistiska angreppssätten, som de menar att de diskursanalytiska metoderna också delar. Den första premissen är *en kritisk inställning till självklar kunskap*, som menar att den kunskap som vi har om världen inte kan betraktas som en objektiv sanning och att våra världsbilder inte återspeglar verkligheten, utan vår kunskap bygger snarare på hur vi kategoriserar världen. Den andra premissen är *historisk och kulturell specificitet*, som betonar att vår kunskap och syn på världen är *historiskt* och *kulturellt* präglade, samt att våra världsbilder och identiteter inte är oföränderliga, utan kan omformas med tiden. Den tredje premissen är *samband mellan kunskap och sociala processer*, som menar att det är *sociala processer* och *interaktioner* som formar vår kunskap samt hur vi uppfattar världen. Den fjärde premissen är *samband mellan kunskap och social handling*, som menar att olika *sociala handlingar* betraktas som naturliga eller otänkbara beroende på vilken social världsbild som gäller.¹⁹

Winther Jørgensen och Phillips belyser att syftet med ett diskursanalytiskt angreppssätt inte är att försöka ta reda på vad människor verkligen menar med olika yttranden eller att undersöka den egentliga verkligheten bortom diskursens ramar, utan det är själva diskursen som analyseras. Det handlar inte om att bedöma och kategorisera olika utsagor om världen utifrån vad som anses vara riktigt eller felaktigt, istället undersöker man det som har sagts eller skrivits för att på så sätt uppmärksamma vilka mönster som förekommer i utsagorna, samt hur de olika diskursiva framställningarna av verkligheten påverkar den sociala världen.²⁰

---

¹⁸ Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 15 – 16.

¹⁹ Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 11 – 12.

²⁰ Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 28.

Faircloughs kritiska diskursanalys och tredimensionella modell

Jag har valt att tillämpa Norman Faircloughs *kritiska diskursanalys* som metod, som Winther Jørgensen och Phillips menar är ”den mest utvecklade teorin och metoden för forskning om kommunikation, kultur och samhälle inom den kritisk-diskursanalytiska riktningen”.²¹ Ett centralt inslag i Faircloughs perspektiv är att diskurs utgör en viktig form av social praktik, där kunskap, identiteter, sociala relationer och maktrelationer reproduceras och förändras. En annan viktig utgångspunkt i Faircloughs perspektiv är språkbruket i vardagens sociala interaktioner, där Fairclough betonar vikten av att man systematiskt analyserar språket i till exempel texter från massmedier.²²

Fairclough har utvecklat en tredimensionell modell för diskursanalys, som är indelad i följande dimensioner, *text*, *diskursiv praktik* samt *social praktik*.²³ Dessa tre dimensioner kopplas sedan samman i en diskursanalys av en kommunikativ händelse. Winther Jørgensen och Phillips beskriver Faircloughs tredimensionella modell som en analytisk ram som kan vara användbar när man vill göra en empirisk forskning kring kommunikation och samhälle. I den första dimensionen, *text*, gör man en analys av textens egenskaper, där man undersöker de formella dragen såsom vokabulär, grammatik och sammanhang mellan satser. Den andra dimensionen, *diskursiv praktik*, handlar om produktion och konsumtion av texter, där fokus ligger på hur existerande diskurser och genrer påverkar textförfattarens framställning av texter och textmottagares konsumtion och tolkning av texter.²⁴ Den tredje dimensionen, *social praktik*, sätter man sedan i relation till de två första dimensionerna, som är en del av den bredare sociala praktiken.²⁵

I analysen av den diskursiva praktiken undersöker man produktionen samt konsumtionen av texten ur flera angreppsvinklar. Winther Jørgensen och Phillips menar bland annat att man kan undersöka vilka led en text passerar och hur innehållet förändras innan den når tryckeriet, för att på så sätt få ett sociologiskt intryck av en tidnings produktionsförhållanden. När det gäller konsumtionen av texter menar författarna att man kan undersöka hur mottagarna tolkar

---

²¹ Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 66.

²² Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 71.

²³ Norman Fairclough, *Critical discourse analysis: the critical study of language*, London 1995, s. 98.

²⁴ Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 74 – 75.

²⁵ Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 90.

texterna.²⁶ Detta ligger utanför uppsatsens frågeställningar, då denna undersökning inte avser att undersöka hur texter produceras eller hur läsarna tolkar texternas innebörd. Jag kommer därför inte att lägga någon vikt vid analysen av den diskursiva praktiken i min undersökning, istället fokuserar jag på den första dimensionen, det vill säga analysen av texternas egenskaper.

Fairclough delar in textanalysen i följande fyra kategorier, *vokabulär*, där man analyserar individuella ord, *grammatik*, som belyser hur olika ord kombineras för att skapa satser och meningar, *sammanhållning*, som syftar till att undersöka hur satser och meningar är sammankopplade till varandra och slutligen *textstruktur*, där man analyserar textens egenskaper ur ett större perspektiv.²⁷ Enligt Fairclough kan man undersöka en texts vokabulär på många olika sätt och belyser bland annat alternativa formuleringar och dess politiska samt ideologiska betydelser, där olika språkdomäner omformuleras och ger upphov till olika betydelser beroende på hur man väljer att se på ordet, som till exempel ordet *terrorist* kan omformuleras till *frihetskämpar* eller *våldsverkare*.²⁸

I analysen av textens grammatik undersöker man grammatikens huvuddel, nämligen *satserna* och de viktigaste delarna i en sats kallas för *grupper* eller *fraser*. Fairclough menar att satsernas form och struktur, som till exempel en tidningsrubrik, styrs av vilka sociala identiteter, sociala relationer och kunskap man vill uttrycka eller konstruera för läsaren.²⁹ Textens sammanhållning analyseras genom att man undersöker hur satserna sammankopplas och bildar meningar, och hur meningarna i sin tur länkas ihop och bildar större textavsnitt. Fairclough menar att sammankopplingen kan uppnås genom olika metoder, till exempel genom användning av upprepande eller närbesläktade ord. När det gäller textens struktur undersöker man vad Fairclough kallar för *arkitekturen* i texten, som handlar om olika texttyper och hur man kombinerar olika inslag i framställningen av till exempel en artikel som belyser ett brott.³⁰

Winther Jørgensen och Phillips belyser två grammatiska element, *transitivitet* och *modalitet*, som de menar är användbara när man analyserar texternas egenskaper. I analysen av transitivitet undersöker man sambandet (eller avsaknaden av samband) mellan händelser/processer och subjekt/objekt, där man belyser de ideologiska konsekvenser som de

---

²⁶ Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 85 – 86.

²⁷ Norman Fairclough, *Discourse and social change*, Cambridge 1992, s. 75.

²⁸ Fairclough 1992, s. 76 – 77.

²⁹ Fairclough 1992, s. 75 – 76.

³⁰ Fairclough 1992, s. 77 – 78.

olika framställningsformerna kan ge upphov till. Winther Jørgensen och Phillips illustrerar hur man kan analysera transitivitet i satsen *50 sjuksköterskor avskedades igår*, där de belyser den passiva formen och avsaknaden av agenten. Genom denna satskonstruktion menar författarna att händelsen kan uppfattas som ett naturfenomen, där agentens ansvar (till exempel sjukhusets administratör) tonas ned och istället hamnar fokuset på effekterna av händelsen.³¹

När man analyserar modalitet så fokuserar man på vad Winther Jørgensen och Phillips kallar för *talarens grad av instämmande i ("affinitet" med) en sats*. Ett exempel på olika modaliteter som författarna tar upp är påståendena *det är kallt, jag tycker det är kallt* samt *kanske är det lite kallt*. Enligt Winther Jørgensen och Phillips påverkar valet av modalitet diskursens konstruktion av sociala relationer samt kunskaps- och betydelsesystem. *Sanning* är en typ av modalitet, där talarens grad av instämmande i sitt påstående är hög. Genom att använda sig av till exempel verbet *skada* och inte *kan skada*, framställs påståendet som sanning. En intressant aspekt som Winther Jørgensen och Phillips belyser är massmediernas användning av modaliteter som författarna menar visar på deras auktoritet. Författarna menar att massmediernas användning av objektiva och inte subjektiva modaliteter, som till exempel *den är farlig* istället för *vi anser att den är farlig*, ger ofta upphov till att de framställer tolkningar som fakta.³²

---

³¹ Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 87.

³² Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 87 – 88.

4. Teoretiska perspektiv och begrepp

Foucaults makt och kunskap

Michel Foucault har utvecklat en rad olika teorier och begrepp inom det diskursanalytiska fältet, vilket enligt Winther Jørgensen och Phillips kan delas in i en tidig *arkeologisk* fas, där hans diskursteori ingår, samt en senare *genealogisk* fas. Foucault utgår från den socialkonstruktionistiska premissen i sin kunskapssyn, det vill säga att kunskap är inte enbart en avspiegling av verkligheten, utan vad som betraktas som sant och falskt har sin utgångspunkt i det regelverk som bestäms av olika kunskapsregimer.³³

Foucaults teori om makt och kunskap ingår i hans senare genealogiska arbete, där han menar att makt inte är något som agenter (till exempel individer, grupper eller staten) utövar gentemot passiva subjekt. Vidare anser Foucault att makt inte skall betraktas som något som förtrycker, utan snarare något som *konstituerar diskurser, kunskap, kropp och subjektiviteter*. Enligt Foucault skapas vår sociala omvärld genom makten och att makten alltid är förenad med kunskap.³⁴ Tidningarnas nyhetsrapportering av vår omvärld är en form av maktutövning som kan relateras till vår tolkning, kunskap samt föreställning av vår sociala omvärld, vilket är en viktig aspekt i min undersökning.

När det gäller synen på sanning menar Foucault att man inte kan gå bortom diskursernas ramar och hävdar att det är därför omöjligt att komma åt sanningen. Foucault beskriver sanning som ett system, där påståenden skapas och sprids och är en del av maktsystemet. När man inte kan komma åt sanningen menar Foucault att det inte är relevant att ställa frågan om något är sant eller falskt, istället bör man undersöka hur olika diskurser ger upphov till vad han kallar för *sanningseffekter*.³⁵ Detta är en relevant aspekt för min undersökning då den inte syftar till att undersöka huruvida tidningarnas skildring av gängkriminaliteten i Malmö under 2011 är trovärdig eller inte, utan det handlar snarare om att undersöka hur tidningarna har skildrat händelserna och hur detta i sin tur kan ha gett upphov till sanningseffekter.

---

³³ Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 19.

³⁴ Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 20.

³⁵ Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 21.

Makten över tanken och maktens tredje dimension

Olof Petersson och Ingrid Carlberg beskriver tankekontroll som en av de yttersta formerna av maktutövning, där man strävar efter att kunna påverka och förändra människors verklighetsuppfattning och värderingar. Petersson och Carlberg menar att det finns en grundläggande spänning mellan demokratins fria åsiktsbildning och makten över tanken, då de anser att de starkare aktörerna kan öka sitt övertag genom opinionsbildning. Vidare hävdar författarna att det finns en viktig skillnad mellan att *övertyga* och att *övertala*, där båda tillvägagångssätt syftar till att påverka tanken hos en annan människa. Att övertyga innebär att man försöker få en person att självständigt ändra sin föreställning med hjälp av rationella argument, medan övertalning inkluderar alla effektiva metoder och konstgrepp. Petersson och Carlberg menar att en demokrati bör innehålla mer av vad de kallar övertygelsens rationella argumentering och mindre av övertalningens maktutövning.³⁶

Petersson och Carlberg delar in maktbegreppet i tre olika former, *fysisk makt (tvång)*, *materiell makt (belöning)* samt *symbolmakt (övertalning)*. Den sistnämnda, kontrollen över människors medvetande, föreställningar och värderingar kallas även för *maktens tredje dimension*³⁷, en benämning myntad av sociologen Steven Lukes. Även Lukes menar att kontrollen över en eller flera personers idéer eller önskningar kan betraktas som den yttersta formen av maktutövning och formulerar maktens tredje dimension enligt följande: *A utövar makt över B genom att förmå honom att göra något som han inte vill göra, men även genom att influera, forma eller bestämma själva hans önskningar.*³⁸

Foucault för en diskussion kring maktbegreppet i sin bok *Övervakning och straff: fängelsets födelse*, där han ser maktbegreppet bortom de kroppsliga begränsningarna och antyder om att *makten över själen* är den yttersta formen av maktutövning. Foucault menar att man kan avskräcka människor från att begå brottsliga handlingar genom att göra dem medvetna om straffet.³⁹

---

³⁶ Olof Petersson & Ingrid Carlberg, *Makten över tanken: en bok om det svenska massmediesamhället*, Stockholm 1990, s. 10.

³⁷ Petersson & Carlberg 1990, s. 11.

³⁸ Steven Lukes, *Maktens ansikten*, Göteborg 2008, s. 35.

³⁹ Michel Foucault, *Övervakning och straff: fängelsets födelse*, Lund 2003, s. 16.

Massmedia och identitet

Enligt Petersson och Carlberg finns det ett viktigt samband mellan medborgaskap och vad de kallar *kollektiv identitet*. En förutsättning för uppkomsten av allmängiltiga och lika rättigheter i ett samhälle är att medborgarna delar en gemensam och grundläggande syn på rättvisa och likhet.⁴⁰

En annan aspekt som Petersson och Carlberg menar är viktig att belysa är massmedias förmåga att skapa samhörighet och identitet, både nationellt och lokalt. Författarna menar vidare att medias makt är inte enbart begränsad till kortsiktig attitydspåverkan, utan beskriver media som *ett mäktigt integrerande kitt i samhället*, som kan öka den territoriella tillhörigheten och förstärka eller försvaga identifikationen med lokalsamhället.⁴¹

Peterssons och Carlbergs syn på massmedia och identitet kan relateras till Durkheims moralsociologi och kollektivt medvetande, samt Thelanders allmänna moral. Dessa teorier belyser sambandet mellan massmedia och hur vi kan uppfatta vår sociala omvärld, vilket är en relevant aspekt för min undersökning av hur tidningar kan konstituera Malmö som stad utifrån deras skildring och nyhetsrapportering.

---

⁴⁰ Petersson & Carlberg 1990, s. 211.

⁴¹ Petersson & Carlberg 1990, s. 212.

5. Analys

Här nedan följer en analys av *Sydsvenskans* och *Dagens Nyheters* nyhetsrapportering kring de gängrelaterade morderna i Malmö under 2011. Analysen är uppdelad i sex delar, där rapporteringen kring händelserna presenteras i kronologisk ordning.

11 maj 2011 – dödsskjutningen vid Sibbarps kallbadhus

Den 12 maj 2011 publicerar *Sydsvenskan* en artikel om dödsskjutningen vid Sibbarps kallbadhus med rubriken ”Malmö i skottlinjen”. Journalisten använder Malmö som objekt istället för en person, vilket kan ge läsaren uppfattningen av att dådet var riktad mot Malmö och inte mot en enskild person. Rubriken är ett exempel på en passiv form av transitivitet, där agenten, i detta fall, gärningsmannen, utelämnas och istället hamnar all fokus på att en händelse har ägt rum i Malmö. I artikeln kan man läsa följande stycke:

Vid lunchtid igår sköts en man i huvudet på parkeringen vid Sibbarps kallbadhus. Dådet liknar en ren avrättning. ”Fastän jag är i Malmö reagerade jag inte först”, säger en man som hörde skotten. *Orden dröjer kvar: ”Fastän jag är i Malmö...”* Jo, många förknippar staden med skottdåd, bomber och rån. Dessvärre är det svårt att se det ryktet som oförtjänt. Det räcker att se tillbaks på vad som hänt den här veckan för att förstå associationerna.⁴² [Min kursivering]

Istället för att lägga fokus på dödsskjutningen vid Sibbarps kallbadhus, skildrar journalisten en rad andra händelser, såsom bombattentat och misshandel, som tidigare ägt rum i Malmö, vilket leder till att all fokus hamnar på Malmö och inte på själva händelsen. Dessutom betonar journalisten Malmö som objekt återigen genom att han citerar ett vittne som säger att han inte reagerade på ljudet från skottavlossningarna trots att han är i Malmö. Satsen ”Jo, många förknippar staden med skottdåd, bomber och rån” visar på att journalisten använder sig av en objektiv modalitet, där talarens grad av instämmande är hög, vilket kan uppfattas av läsaren som ett allmängiltigt påstående, där journalistens personliga tolkningar framställs som fakta. Vidare kan man läsa i artikeln:

---

⁴² Tobias Lindberg, ”Malmö i skottlinjen”, *Sydsvenskan*, 2011-05-12

Femton fall av skottlossning har rapporterats i Malmö hittills i år. Frågorna är dessvärre ofrånkomliga: *Hur farligt är det att bo i Malmö? Är staden trygg nog att driva företag i? Är den ett bra ställe för barn att växa upp på?*⁴³ [Min kursivering]

Här hamnar fokus återigen på Malmö, då journalisten ifrågasätter Malmö som en säker stad och ställer tre frågor där han upprepar stadens osäkerhet. Genom att journalisten ställer dessa tre allmängiltiga frågor om Malmö, får man känslan av att han försöker skapa en oro som riktar sig mot alla invånare i staden. Denna tidningsartikel visar hur en journalist i sin framställning av en nyhet kan konstruera en verklighet för läsaren.

En dag senare, den 13 maj 2011, har *Sydsvenskan* två artiklar som handlar om dödsskjutningen vid Sibbarps kallbadhus. I den första artikeln med rubriken ”Offret hade många fiender” redogör journalisterna för den mördade mannens affärer med de kriminella. I den andra artikeln, ”Kanske är mördaren inhyrd”, svarar kriminologiprofessorn Jerzy Sarnecki på journalistens frågor kring mördarens tillvägagångssätt och lugnar samtidigt ner allmänheten. Inslaget med kriminologiprofessorn är ett exempel på en nyhetsrapportering där tidningen kombinerar olika inslag som ligger till grund för vad Fairclough kallar för arkitekturen i texten. Tidningen kan öka sin auktoritet genom att låta andra så kallade experter uttala sig i nyhetsrapporteringen.

Den 12 maj 2011, publicerar *Dagens Nyheter* en kort notis med rubriken ”Man sköts ihjäl vid bad i Malmö”, som skildrar dödsskjutningen vid Sibbarps kallbadhus i Malmö. Artikeln är inte skriven av en journalist på *Dagens Nyheter*, utan av *TT*. Informationen är både kortfattat och koncentrerat, och syftar bara till att informera läsaren om händelsen.

Två dagar senare, den 14 maj 2011, har *Dagens Nyheter* två artiklar med rubrikerna ”Gängen mördar mitt i stan” och ”Den kriminella världen är numera också vår”. Den första artikeln skildrar kriminella konflikter i Sverige ur ett historiskt perspektiv. Rubriken är missvisande då den inte återspeglar innehållet i texten, utan kan vara formulerad för att skapa dramatik och fånga läsarens uppmärksamhet. Den andra artikeln med rubriken ”Den kriminella världen är numera också vår” inleds med att journalisten gör en tydlig gränsdragning mellan sin hemstad Stockholm och Malmö:

Jag känner mig alltid trygg på Stockholms gator och torg. Staden är självklar min. Kanske borde jag tänka annorlunda. ”En uppgörelse i den kriminella världen”, står

---

⁴³ Tobias Lindberg, ”Malmö i skottlinjen”, *Sydsvenskan*, 2011-05-12

det i den lilla notisen om mordet på en 36-årig man vid Sibbarpsbadet i Malmö häromdagen. *Det låter så skönt. Den kriminella världen är inte min. Avståndet förefaller rejält.*⁴⁴ [Min kursivering]

Den inledande texten kan upplevas som uppseendeväckande, då journalisten tycks vara triumferande i sin framställning av situationen i Malmö, viket ger en indikation på att journalisten har ett vi och dem-förhållningssätt. Genom denna jämförelse och framställning omformulerar journalisten objektet Malmö till en osäker stad med mycket oroligheter, medan Stockholm är dess motsats. Journalisten är i detta fall personlig i sin skildring och använder sig av en subjektiv modalitet. Resten av artikeln ägnas åt att skildrar olika dödsskjutningar och hur de gängrelaterade våldet har ökat i Sverige. Även denna artikel visar hur en journalist kan konstruera en verklighet genom sin skildring av en situation.

10 juli 2011 – knivmordet på Norra Grängesbergsgatan

I *Sydsvenskan* den 11 juli rapporteras om ett mordförsök på Norra Grängesbergsgatan i Malmö under rubriken ”Sex anhölls efter storbråk”. I artikeln berättas det om att en 35-årig man knivskadades svårt och att polisen grep sex personer som är misstänkta för mordförsök.

Nästa dag, den 12 juli 2011 har *Sydsvenskan* en mindre artikel med rubriken ”Gängkriminella bakom knivdåd”, där journalisten upplyser om att de sex personer som sitter anhållna för mordförsöket på Norra Grängesbergsgatan har kopplingar till gänget Brödraskapet Wolfpack. Vidare står det att 35-åringens tillstånd var livshotande men stabiliserades under måndagen och att en kniv har hittats.

Den 16 juli 2011 publicerar *Sydsvenskan* en artikel med rubriken ”35-åringen avled av knivskadorna”, där det rapporteras om att den svårt knivskadade 35-åringen avled av sina skador som han ådrog sig vid knivdådet på Norra Grängesbergsgatan i Malmö.

Dessa tre artiklar från *Sydsvenskan* innehåller inga personliga reflektioner eller analyser av journalisterna, utan syftar bara till att upplysa läsaren om de olika händelserna kring knivbråket på Norra Grängesbergsgatan.

---

⁴⁴ Lasse Granestränd, ”Den kriminella världen är numera också vår”, Dagens Nyheter, 2011-05-14

Dagens Nyheter publicerade inga artiklar om händelsen på Norra Grängesbergsgatan förrän den 21 juli 2011, då tidningen har en sammanfattande artikel med rubriken ”Sex häktas för mord i Malmö”, där läsaren informeras om att en 35-åring knivskuren man avled av sina skador och att sex misstänkta, flera av dem med kopplingar till den kriminella organisationen Wolfpack, har häktats på sannolika skäl för mordet. Även denna artikel saknar inslag av reflektioner eller analyser, utan syftar till att informera läsaren om knivmordet i Malmö.

21 augusti 2011 – dödsskjutningen på Lönngatan

Den 22 augusti 2011 publicerar *Sydsvenskan* en artikel med rubriken ”Tre gripna efter mord”, där tidningen rapporterar om att en 20-årig man sköts till döds vid ett gatukök på Lönngatan i Malmö och att polisen har gripit tre personer i närheten till platsen, misstänkta för mordet. Vidare säger polisens informatör att de tror att det rör sig om en gängrelaterad uppgörelse och att de gripna männen är kända av polisen sen tidigare. Journalisten citerar även ett vittne som befann sig på platsen:

Han sköt två tre skott mot mannens huvud på nära håll och sedan sprang han tillbaka över vägen. Då vände han sig mot mig men jag såg inte hur han såg ut.⁴⁵

Att journalisten väljer att citera just detta uttalande i fet stil och inte de andra kommentarerna, är ett sätt för journalisten att göra artikeln mer dramatisk, som i sin tur kan dra till sig läsarens uppmärksamhet.

Nästa dag, den 23 augusti 2011, publicerar *Sydsvenskan* ytterligare två artiklar om dödsskjutningen på Lönngatan i Malmö. Ovanför rubriken ”Kartläggning ska leda polisen till mördaren” finns en grafisk beskrivning av hur mordet har gått till. Vidare informeras det om att polisen har släppt de tre männen som tidigare gripits i närheten av mordplatsen och att polisen fortfarande söker efter de som gjort sig skyldiga till mordet. Den andra artikeln med rubriken ”Det har varit oroligt länge i Malmös gängmiljö” innehåller kommentarer av en person från länskriminalpolisen, där han uttalar sig om de gängrelaterade konflikterna i Malmö. Även artikelns rubrik är ett uttalande av personen från länskriminalpolisen.

Den 27 augusti 2011 har *Sydsvenskan* en analyserande artikel med rubriken ”Gängens pressbudskap: affärer viktigare än krig”, där journalisten låter en man med kopplingar till

---

⁴⁵ Oskar Forsberg, ”Tre gripna efter mord”, *Sydsvenskan*, 2011-08-22

gängkriminalitet uttala sig om gängkonflikterna i Malmö. Journalisten gör även en analys av gängsituationen och poängterar följande:

De kriminella inom den organiserade brottsligheten agerar som vore de en naturlig del av samhället.⁴⁶

Men framför allt: situationen är explosiv. Aldrig tidigare har Malmö haft så många kriminella grupperingar, vars medlemmar har både hög våldskapacitet och kriminell tyngd.⁴⁷

Det andra uttalandet upprepar journalisten i form av ett citat, skrivet i fet stil. Användningen av upprepande ord i texter är en del av vad Fairclough kallar för textens sammanhållning, men även ett sätt för journalisten att betona vissa utsagor som han eller hon anser är viktiga att framhäva. Journalisten använder sig av subjektiva modaliteter, då han i denna artikel inte framställer sina påståenden som personliga tolkningar, utan mer som fakta.

I *Sydsvenskan* den 16 september 2011, under rubriken ”Polisens nya fynd kan fälla två bröder”, rapporteras det om att polisen har DNA-bevis mot två gripna bröder med kopplingar till gängkriminalitet för dödsskjutningen på Lönngatan i Malmö.

Den 22 augusti 2011 publicerar *Dagens Nyheter* en artikel skriven av TT med rubriken ”Man sköts ihjäl på uteservering”, där man rapporterar om att en 20-årig man sköts till döds på en uteservering i centrala Malmö. Vidare går det att läsa att polisen har gripit tre misstänkta som försökte fly från mordplatsen.

Ett par månader senare, den 9 oktober 2011, har *Dagens Nyheter* två artiklar under temat ”Våldet i Malmö”, där tidningen skildrar gängkriminaliteten i Malmö. Den första artikeln med rubriken ”Här har gängen tagit över”, inleds med följande text:

Kriminella gäng har tagit över en central stadsdel i Malmö. Gängen trakasserar de boende och polisen har ökat närvaron i området. I veckan beslutade Posten att brevbärarna ska ha överfallslarm. DN:s reporter och fotograf blir genast angripna när vi vill prata med boende. – Försvinn från vår gata, säger de.⁴⁸

Därefter försätter journalisten i samma berättande upplägg:

---

⁴⁶ Joakim Palmkvist, ”Gängens pressbudskap: affärer viktigare än krig”, *Sydsvenskan*, 2011-08-27

⁴⁷ Joakim Palmkvist, ”Gängens pressbudskap: affärer viktigare än krig”, *Sydsvenskan*, 2011-08-27

⁴⁸ Ole Rothenborg, ”Här har gängen tagit över”, *Dagens Nyheter*, 2011-10-09

Det är fredagkväll på Rasmusgatan i stadsdelen Seved, det senaste området i Malmö som uppmärksammats för sin gängdiktatur. DN försöker gå in i den lilla kvartersbutiken Ziyad men möts av fyra aggressiva unga män. – Här har ni inget att göra, säger de. Försvinn från våran gata! När vi går därifrån följer de unga männen efter och slänger en skur av ägg efter oss.⁴⁹

Här kan man se hur journalisten omformulerar Malmö till en osäker stad genom att betona den som objekt i samma sats där ordet gängdiktatur finns med. Vidare använder journalisten ordet ”man” istället för jag eller vi i följande påstående, vilket visar på att han använder sig av en objektiv modalitet:

När man ser gänget på Rasmusgatan verkar de helt klart känna sig som kungar på sin gata. Polisens närvaro bekymrar dem inte det minsta. De uppträder hela tiden utmanande och särskilt den kvinnliga polisen som är med hånas öppet.⁵⁰

I slutet av artikeln citerar journalisten en polis som vill vara anonym:

En polis som vill vara anonym avfärdar allt tal om att gatugänget sökt sig till kriminalitet på grund av brist på fritidsgårdar. – Det här är inga ungdomar, de flesta är över 20 år. Det är för sent att lägga något krut på dem. De är förlorade. De kommer antingen att dö av en överdos eller bli skjutna i någon gänguppställning.⁵¹

Artikeln kompletteras med en informationsruta, där tidningen sammanfattar de tre tidigare gängrelaterade morderna i Malmö under 2011, vilket kan ge läsaren uppfattningen att det finns kopplingar mellan situationen i Seved och dessa tre händelser. Textens sammanhållning uppnås i det här fallet av användningen av upprepande ord som förstärker den oroliga bilden av Malmö.

I den andra artikeln med rubriken ”Många unga män i Malmö ser brottslighet som en karriärväg”, redovisar samma journalist en analys skriven av två kriminalreportrar på *Sydsvenskan*. Enligt *Dagens Nyheter* har dessa två kriminalreportrar gjort en grundlig granskning av de gängrelaterade konflikterna i Malmö och skrivit en bok om detta med titeln ”Maffiakrig”. Man kan läsa följande citat av *Sydsvenskans* kriminalreportrar, som journalisten skriver i fet stil:

---

⁴⁹ Ole Rothenborg, ”Här har gängen tagit över”, *Dagens Nyheter*, 2011-10-09

⁵⁰ Ole Rothenborg, ”Här har gängen tagit över”, *Dagens Nyheter*, 2011-10-09

⁵¹ Ole Rothenborg, ”Här har gängen tagit över”, *Dagens Nyheter*, 2011-10-09

Vi använder begreppet ”maffia” för att peka på att de nya gängen har trängt in i samhällskroppen.⁵²

Det är intressant att kriminalreportrarna påstår att tillämpningen av begreppet ”maffia” kan beskriva hur de nya gängen har trängt sig in i vad de kallar för samhällskroppen. Begreppet ”maffia” används i detta fall som en metafor för att benämna de kriminella gängen i Malmö. Tillämpningen av begreppet är också ett sätt för kriminalreportrarna att konstruera en verklighet där de förstärker den negativa och stereotypiska bilden av gängkriminaliteten i Malmö. Dessutom använder reportrarna sig av objektiva modaliteter i sina påståenden, vilket kan framställa deras tolkningar som fakta. Detta kan man även läsa i följande uttalande:

Vi skrev boken för att vi började undra vad som pågår i Malmö, det kändes som om vi kommit till en kritisknivå, säger Joakim Palmkvist. Många unga män i Malmö ser idag brottslighet som en karriärväg. Och har man väl slagit in på den vägen är man fast i den undre världen.⁵³

24 november 2011 – dödsskjutningen på Volframgatan

Den 25 november 2011 har *Sydsvenskan* en artikel med rubriken ”Maktstrid misstänkt motiv” där det rapporteras om att Malmöledaren för det kriminella gänget Brödraskapet sköts till döds på Volframgatan och att en maktstrid kan vara ett tänkbart motiv till dödsskjutningen.

Nästa dag, den 26 november, publicerar *Sydsvenskan* ytterligare två artiklar om dödsskjutningen på Volframgatan. Den första artikeln med rubriken ”Bilhandlare misstänkt för medhjälp till mord”, rapporterar om att en 40-årig man är gripen misstänkt för medhjälp till mordet och att bakgrunden till händelsen kan vara bråk om pengar.

I den andra artikeln med rubriken ”Interna strider bäddar för mer våld”, för journalisten en diskussion kring om ökningen av gängkriminella konflikter i Malmö samt hur situationen har utvecklats i staden.

---

⁵² Ole Rothenborg, ”Många unga män i Malmö ser brottslighet som en karriärväg”, Dagens Nyheter, 2011-10-09

⁵³ Ole Rothenborg, ”Många unga män i Malmö ser brottslighet som en karriärväg”, Dagens Nyheter, 2011-10-09

Den 9 december 2011 publicerar *Sydsvenskan* en artikel med rubriken ”Nya bakslag för mordutredningar”, där journalisten uttalar sig om att polisen i Malmö har stött på nya bakslag i utredningarna kring de olika gängrelaterade morderna i Malmö under 2011.

Den 22 december 2011, på samma sida som artikeln ”Maskerade män kan ha tagit fel på person”, har *Sydsvenskan* en annan artikel med överrubriken ”Gängen i Malmö” och artikelrubriken ”Tre anhållna män knyts till dådet”, där det framgår att polisen har gripit tre män misstänkta för delaktighet i mordet på Volframgatan i Malmö.

Den 25 november 2011 har *Dagens Nyheter* en kort notis om ett nytt skottdåd i Malmö, skriven av TT. Stora delar av notisen refererar TT till *Sydsvenskans* hemsida, bland annat att skjutningen ägde rum inne på ett taxiverks kontor och att offret har kopplingar till det kriminella gänget Brödraskapet.

Nästa dag, den 26 november 2011, publicerar *Dagens Nyheter* ytterligare en artikel med rubriken ”Man anhållen för Malmömordet”, där det informeras om att en 40-årig man har gripits misstänkt för medhjälp till mordet på Volframgatan i Malmö. Man kan inte läsa i artikeln om texten är skriven av *TT* eller av *Dagens Nyheter*, då detta inte anges.

20 december 2011 – dödsskjutningen på Simrishamnsgatan/Falsterbogatan

Den 21 december 2011 publicerar *Sydsvenskan* en artikel med överrubriken ”Nytt mord med gängkoppling” och artikelrubriken ”55-årig man skjuten till döds i kafélokal”, där man kan läsa om att en 55-årig hantverkare sköts till döds i en kafélokal i Malmö. Vidare framgår det att hantverkarens kollega blev vittne till dödsskjutningen och lyckades själv ta sig ut ur lokalen. Ett annat vittnes uttalande om händelsen står skrivet i fet sil:

Han var rädd och chockad, allt som man kan vara när man råkat för något sådant.
Skottet kunde ju ha träffat honom.⁵⁴

---

⁵⁴ Joakim Palmkvist, Hanna Younes och Liv Akne Andersson, ”55-årig man skjuten till döds i kafélokal”, *Sydsvenskan*, 2011-12-21

Här citerar journalisten ett dramatiskt uttalande, för att på så sätt dra till sig läsarens uppmärksamhet.

Nästa dag, den 22 december 2011, publicerar *Sydsvenskan* en artikel med överrubriken ”Gängen i Malmö” och artikelrubriken ”Maskerade män kan ha tagit fel på person”, där det framgår att hantverkaren som avlidit av skottskadorna inte hade någon brottslig bakgrund och att de två maskerade gärningsmännen kan ha skjutit fel person. Hantverkarens chef, med gängbakgrund, kan ha varit den egentliga måltavlan. I slutet av artikeln finns en inforuta med rubrikerna ”Fakta” och ”Polisen hårt pressad”, där tidningen upprepar att polisen inte lyckats komma vidare i många av deras utredningar kring de gängrelaterade morderna i Malmö och att länskriminalpolisen i Skåne överväger att söka hjälp från polishögkvarteret i Stockholm. Att polisen är hårt pressad är vad journalisterna anser och inte något som polisen själva har uttalat sig om. Journalisterna framställer deras tolkningar som om de vore fakta, vilket visar att de använder sig av objektiva modaliteter.

Under denna period har *Dagens Nyheter* inte publicerat några artiklar om dödsskjutningen på Simrishamnsgatan/Falsterbogatan.

26 december 2011 – dödsskjutningen på Västanforsgatan

Den 27 december 2011 publicerar *Sydsvenskan* en artikel med rubriken ”En man skjuten till döds på kafé”, där det rapporteras om att en man sköts till döds och att två personer skottskadades i en kafé- och föreningslokal på Västanforsgatan i Malmö. Tidningen uppger att en av de skottskadade personerna har kopplingar till kriminella gäng. Vidare kan man läsa följande dramatiska citat av ett anonymt vittne, skrivet i fet stil:

En maskerad man kom in med två pistoler i händerna. Han bara sköt och sköt och sköt. Det var väldigt obehagligt.⁵⁵

Den 28 december 2011 har *Sydsvenskan* en artikel med rubriken ”Malmöpolisen får hjälp av rikskriminalen”, där det framgår att länskriminalen får hjälp av rikskriminalen i utredningarna kring de sex gängrelaterade morderna som ägt rum i Malmö under 2011. Vidare kan man läsa om dödsskjutningen på Västanforsgatan i Malmö, där en kommissarie redogör för hur mordet kan ha gått till.

---

⁵⁵ Liv Akne Andersson och Martin Strandberg, ”En man skjuten till döds på kafé”, *Sydsvenskan*, 2011-12-27

Den 29 december 2011 publicerar *Sydsvenskan* en artikel under temat ”Gangstermorden i Malmö” med rubriken ”I skuggan av morden”, där tidningen skildrar hur tre malmöbor har påverkats av de olika dåden i Malmö under 2011. Journalisterna använder citat från dessa tre malmöbor som rubrik för varje berättelse. I en av skildringarna, ”Det är inte samma som innan” säger en man som jobbar på Frukthuset, som ligger nära Taxiverket, där dödsskjutningen av en 31-årig man ägde rum i november 2011, att situationen i Malmö har förändrats sen han flyttade till staden 1994:

Som förälder vill han inte att hans fjortonåriga dotter och sjuttonårige son ska vara ute sent på kvällarna. Han hämtar dem om de exempelvis varit på bio eller hos en kompis. Själv går han inte ut längre. – Jag jobbar och sen åker jag hem till min familj. Det är inte samma som innan. Man vågar inte vara ute längre. Varför då? – Det kan komma fram någon och säga ”ge mig din plånbok”, säger han och formar en pistol med händerna.⁵⁶

I en annan skildring, ”Man är inte lika öppen mot andra längre”, säger en man som arbetar i en tobaksbutik i närheten av Lönngatan där en man sköts till döds, följande om situationen i Malmö:

Vi reagerar inte längre på allt det här, på morden. Det har blivit vardagsmat.⁵⁷

Vidare säger samma person:

Sju mord i år – klart det påverkar stan negativt. Då tänker han inte på Malmös rykte, utan på människorna. Relationerna. I våldets spår följer vaksamhet och rädsla. – Man är inte lika öppen mot andra längre efter allt som hänt de senaste åren. Man blir försiktigare, skiter i andra. Jag tror inte att folk skulle hjälpa någon man ser ligga på gatan – man går åt sidan i stället, vill inte bli inblandad.⁵⁸

En kvinna som *Sydsvenskan* träffar på torget kommenterar klimatet i Malmö:

Jag har flyttat från Malmö nu. Klimatet är mycket hårdare än när jag växte upp. En annan ton. Jag vågar knappt gå på stan längre. Varför? En massa ungdomar som tror

---

⁵⁶ Hanna Younes och Joakim Palmkvist, ”I skuggan av morden”, *Sydsvenskan*, 2011-12-29

⁵⁷ Hanna Younes och Joakim Palmkvist, ”I skuggan av morden”, *Sydsvenskan*, 2011-12-29

⁵⁸ Hanna Younes och Joakim Palmkvist, ”I skuggan av morden”, *Sydsvenskan*, 2011-12-29

att de är något. Som inte respekterar andra. Och så morderna. De skjuter ju ute på gatorna, ibland folk. Förr eller senare blir någon oskyldig träffad.⁵⁹

Genom dessa skildringar, omformulerar journalisterna Malmö till en otrygg stad med mycket oroligheter. Artikelns sammanhållning bygger på att tidningen låter olika personer upprepa att Malmö är en osäker stad, vilket i sin tur kan förstärka den verklighet som journalisterna skapar. Dessa personliga skildringar är en del av textens arkitektur, där olika inslag används i framställningen av Malmö som stad. Även om journalisterna använder sig av subjektiva modaliteter, kan innehållet i artikeln fortfarande uppfattas som en allmän uppfattning, då dessa personliga åsikter framställs som om de vore representativa för allmänheten.

Den 27 december 2011 publicerar *Dagens Nyheter* en artikel med rubriken ”Maskerad man sköt ner tre”, där det rapporteras om att en man sköts ihjäl och två män skottsbadades av en maskerad man på Västanforsvägen i Malmö. Artikeln är skriven av en journalist på *Dagens Nyheter* och av *TT*.

Den 28 december 2011 har *Dagens Nyheter* en artikel med rubriken ”Malmöpolisen begär hjälp” där det framgår att polisen i Malmö inte hinner med alla utredningar och begär därför förstärkning. Vidare kan man läsa att dödsskjutningen på Västanforsgatan är det sjätte ouppklarade mordet i Malmö under 2011.

---

⁵⁹ Hanna Younes och Joakim Palmkvist, ”I skuggan av morderna”, *Sydsvenskan*, 2011-12-29

6. Resultat, slutsats och diskussion

Det finns både likheter och skillnader i hur *Sydsvenskan* och *Dagens Nyheter* skildrar de gängrelaterade morderna i Malmö under 2011. En gemensam nämnare som båda tidningar delar är att rapporteringen och uppmärksamheten kring de olika händelserna varierar från period till period, där en del artiklar enbart syftar till att informera läsaren kortfattat om de olika dåden, medan andra artiklar är av en mer dramatiserande karaktär med spekulationer som kan bidra till att det uppstår oro hos läsaren.

En annan likhet är användningen av objektiva modaliteter, där båda tidningarna har en tendens till att framställa personliga tolkningar och spekulationer som fakta, något som Winther Jørgensen och Phillips menar är ett sätt för massmedia att visa på deras auktoritet. En del av artiklarna återspeglar hur journalisterna själva upplever situationen i Malmö, men detta framgår inte i texterna. Även om de objektiva modaliteterna är de mest förekommande, finns det även inslag av subjektiva modaliteter, där tidningarna låter till exempel vittnen uttala sig om händelserna i Malmö. Dessa personliga reflektioner framställs dock som om de vore allmänhetens åsikter, vilket i sin tur kan påverka läsaren på samma sätt som man kan göra genom användningen av objektiva modaliteter.

Både *Sydsvenskan* och *Dagens Nyheter* använder sig av upprepande ord och satser som syftar till att betona eller förstärka budskapet att Malmö är en osäker stad med mycket oroligheter. Till exempel väljer tidningarna ofta att upprepa och betona de mer dramatiska uttalandena i fet stil. Ett annat exempel är att man ofta betonar objektet Malmö i satser eller rubriker innehållande ord såsom ”brottslighet”, ”skottlossning”, ”kriminella gäng”, ”maffia” och ”farligt”. Genom dessa negativa och dramatiska formuleringar, bidrar tidningarna till omformuleringen av Malmö som en farlig och otrygg stad. Dessa metoder kan jämföras med det som Petersson och Carlberg kallar för effektiva metoder och konstgrepp, vilket ingår i övertalningsprocessen. Den omvända effekten kan uppnås genom att man istället betonar Malmö i satser eller rubriker som innehåller positiva ord, vilket i sin tur bidrar till en positiv omformulering av Malmö som stad.

Tidningarnas tillämpning av objektiva och subjektiva modaliteter samt omformulering av ord är en form av tredimensionell maktutövning, där läsaren via texterna får tillträde till den verklighet som konstrueras av massmedierna. Tidningarna kan med andra ord styra över läsarnas föreställningar och värderingar genom att projicera en alternativ verklighet, som inte

bygger på läsarens personliga upplevelser eller erfarenheter, utan snarare på en beskriven kollektiv syn och uppfattning, vilket kan jämföras med det Durkheim kallar för moralsociologi och kollektivt medvetande, och vad Thelander benämner som den allmänna moralen. Detta kan i sin tur kopplas till vad Petersson och Carlberg kallar för en kollektiv identitet som skapas av massmedierna.

När det gäller skillnaderna mellan dessa två tidningar kan man urskilja att *Sydsvenskan* och *Dagens Nyheter* förhåller sig olika i deras skildring och rapportering kring de gängrelaterade morderna i Malmö. *Sydsvenskan* har betydligt fler artiklar, vilket inte är särskilt konstigt då de är en lokal tidning i Sydsverige. I sin nyhetsrapportering tenderar *Sydsvenskan* till att ständigt upplysa läsaren om Malmös förflutna, där gamla brott uppmärksammas på nytt för att sedan ge tyngd åt de aktuella brotten. Dessutom används begrepp som ”maffia” i texterna som tidningen menar är ett sätt för att beskriva den problematiska situationen som råder i staden. Genom användningen av sådana begrepp, förstärker tidningen den stereotypiska bilden av gängkriminaliteten i staden, vilket i sin tur kan bidra till deras negativa omformulering av Malmö som stad.

Dagens Nyheter har ca 11 artiklar som handlar om de gängrelaterade morderna i Malmö under 2011, vilket är ca hälften av *Sydsvenskans* 21 artiklar. Att *Dagens Nyheter* har färre artiklar kan bero på att de är en rikstäckande tidning med fokus på Stockholm. Även om majoriteten av artiklarna är av den mer informativa karaktären, har *Dagens Nyheter* ett par artiklar där man kan urskilja ett tydligt vi och dem-förhållningssätt. *Sydsvenskan* utgår från själva Malmö i sin skildring av staden, medan *Dagens Nyheter* utgår från Stockholm i sin skildring av Malmö. Stockholm representerar i detta fall den trygga staden och Malmö är dess motsats.

Före genomgången av artiklarna hade jag föreställningen att *Dagens Nyheter* skulle skildra situationen i Malmö mer negativt jämfört med *Sydsvenskan*, då det är en Stockholmstidning. Jag trodde även att *Sydsvenskan* skulle vara mer beskyddande i sin skildring av sin hemstad och att ett vi och dem-förhållningssätt skulle genomsyra nyhetsrapporteringen från *Dagens Nyheter*. Men även om *Dagens Nyheter* skildrar Malmö som den andre i några av artiklarna, har båda tidningarna en likartad nyhetsrapportering kring gängkriminaliteten i Malmö under 2011.

7. Käll- och litteraturförteckning

Tryckt material

Källmaterial

Artiklar ur *Sydsvenskan* 2011

- ”Malmö i skottlinjen”, Tobias Lindberg, 2011-05-12
- ”Offret hade många fiender”, Joakim Palmkvist & Daniel Persson, 2011-05-13
- ”Kanske är mördaren inhyrd”, Daniel Persson, 2011-05-13
- ”Sex anhölls efter storbråk”, Ola Isaksson, 2011-07-11
- ”Gängkriminella bakom knivdåd”, Lovisa Höök, 2011-07-12
- ”35-åringen avled av knivskadorna”, Peter Zupanovic, 2011-07-16
- ”Tre gripna efter mord”, Oskar Forsberg, 2011-08-22
- ”Kartläggning ska leda polisen till mördaren”, Daniel Persson, 2011-08-23
- ”Det har varit oroligt länge i Malmös gängmiljö”, Daniel Persson, 2011-08-23
- ”Gängens pressbudskap: affärer viktigare än krig”, Joakim Palmkvist, 2011-08-27
- ”Polisens nya fynd kan fälla två bröder”, Tobias Barkman & Joakim Palmkvist, 2011-09-16
- ”Maktstrid misstänkt motiv”, Joakim Palmkvist, 2011-11-25
- ”Bilhandlare misstänkt för medhjälp till mord”, Joakim Palmkvist, Tobias Barkman och Jens Mikkelsen, 2011-11-26
- ”Interna strider bäddar för mer våld”, Joakim Palmkvist, 2011-11-26
- ”Nya bakslag för mordutredningar”, Tobias Barkman, 2011-12-09
- ”55-årig man skjuten till döds i kafélokaler”, Joakim Palmkvist, Hanna Younes och Liv Akne Andersson, 2011-12-21
- ”Maskerad män kan ha tagit fel på person”, Joakim Palmkvist & Hanna Younes, 2011-12-22
- ”Tre anhållna män knyts till dådet”, Hanna Younes & Joakim Palmkvist, 2011-12-22
- ”En man skjuten till döds på kafé”, Liv Akne Andersson & Martin Strandberg, 2011-12-27

- ”Malmöpolisens får hjälp av rikskriminalen”, Joakim Palmkvist & Hanna Younes, 2011-12-28
- ”I skuggan av mordet”, Hanna Younes & Joakim Palmkvist, 2011-12-29

Artiklar ur *Dagens Nyheter* 2011

- ”Man sköts ihjäl vid bad i Malmö”, TT, 2011-05-12
- ”Gängen mördar mitt i stan”, Stefan Lisinski, 2011-05-14
- ”Den kriminella världen är numera också vår”, Lasse Granestränd, 2011-05-14
- ”Sex häktas för mord i Malmö, Ann Persson, 2011-07-21
- ”Man sköts ihjäl på uteservering”, TT, 2011-08-22
- ”Här har gängen tagit över”, Ole Rothenborg, 2011-10-09
- ”Många unga män i Malmö ser brottslighet som en karriärväg”, Ole Rothenborg, 2011-10-09
- ”Nytt skottdåd i Malmö”, TT, 2011-11-25
- ”Man anhållen för Malmömordet”, 2011-11-26
- ”Maskerad man sköt ner tre”, Sofia Tanaka/TT, 2011-12-27
- ”Malmöpolisens begär hjälp”, Stefan Lisinski, 2011-12-28

Litteratur

- Fairclough, Norman (1995). *Critical discourse analysis: the critical study of language*. London: Longman
- Fairclough, Norman (1992). *Discourse and social change*. Cambridge: Polity
- Foucault, Michel (2003). *Övervakning och straff: fängelsets födelse*. 4., översedda uppl. Lund: Arkiv
- Lukes, Steven (2008). *Maktens ansikten*. [Ny utök. utg.] Göteborg: Daidalos
- Petersson, Olof & Carlberg, Ingrid (1990). *Makten över tanken: en bok om det svenska massmediesamhället*. Stockholm: Carlsson

- Pollack, Ester (2001). *En studie i medier och brott*. Diss. Stockholm: Univ., 2001
- Thelander, Joakim, *Kändisar, medier och brott* i Åkerström, Malin (red.) (2008). *Medier, brott och den aktiva publiken: om brottsrapportering och kreativ medieanvändning*. 1. uppl. Malmö: Bokbox
- Winther Jørgensen, Marianne & Phillips, Louise (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur
- Åkerström, Malin (red.) (2008). *Medier, brott och den aktiva publiken: om brottsrapportering och kreativ medieanvändning*. 1. uppl. Malmö: Bokbox

Otryckt material

Internet

- Dagens Nyheters hemsida, "Historia", (2012-03-08), <http://info.dn.se/info/om-oss/historia/>
- Dagens Nyheters hemsida, "Om oss", (2012-03-08), <http://info.dn.se/info/om-oss/>
- Retrievers hemsida, www.retriever.se
- Sydsvenskans hemsida, "Reepalu: Det är ju nästan krig", (2012-02-29), <http://www.sydsvenskan.se/malmo/reepalu-quotdet-ar-ju-nastan-krigquot/>
- Sydsvenskans hemsida, "Viktiga årtal i tidningens historia", (2012-03-08), <http://www.sydsvenskan.se/om-sydsvenskan/viktiga-artal-i-tidningens-historia/>
- Sydsvenskans hemsida, "Välkommen till oss på Sydsvenskan", (2012-03-08), <http://www.sydsvenskan.se/om-sydsvenskan/valkommen-till-oss-pa-sydsvenskan/>
- TT:s hemsida, "Möt Mr TT-språket", (2012-04-11), <http://tt.se/om-tt/nyhetsbyran/nyheter-om-tt/2012/2012/03/mot-mr-tt-spraket/>

- TT:s hemsida, "TT störst i Norden", (2012-04-11), <http://tt.se/om-tt/nyhetsbyran/tt-storst-i-norden/>
- TT:s hemsida, "TT-Gruppen", (2012-04-11), <http://tt.se/om-tt/tt-gruppen/tt-gruppen/>